

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

6 (400)

NOVEMBER – DECEMBER 2022

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2022
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансент Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: **ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан»** (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2022

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 6**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 4**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2022

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
Volume 6, 271-281
DOI <https://doi.org/10.32014/2022.2518-1467.407>

UDC 657:796
CSCSTI 71.37.75

А. Бердибекова, Л.М. Муталиева*, Л.М. Шаяхметова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан.
E-mail: liliya-shayahmetova@mail.ru

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ТУРИСТІК НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЯТЫНА ТАЛДАУ

Аннотация. Соңғы жылдары ішкі туризмге сұраныс айтарлықтай өскенімен, қызмет көрсету сапасының жақсармағандығы ақиқат. Ішкі туризмнің дамуы мемлекеттегі әл-ауқат деңгейіне жағымды әсер етеді, себебі жұмыс орнының, жұмыспен қамтылғандардың саны артады, десек те бұл маусымдық әсер болып табылады.

Бұл зерттеуде мемлекет резиденттерінен ішінара сауалнама алу тәсілі арқылы жүргізілген әлеуметтік зерттеу өткізілді. Сауалнамаға барлығы 1170 респондент қатысты. Нәтижесінде Қазақстанда саяхаттайтын туристтердің неге басымдық беретіні анықталып, елдегі туризм саласының даму жағдайына баға беру туралы сұраққа қатысты пікірлері зерттелді, респонденттердің әлеуметтік-демографиялық мінездемелеріне анализ жасалды, туристтер шығынының орташа бағамы жүргізіліп, резиденттердің Қазақстан ішінде саяхаттау жиілігі талданды.

Мақаланың құндылығы, жүргізілген зерттеу мен белгілі бір материалдарға талдау жасау нәтижесінде Қазақстан Республикасының ішкі туристік нарығы жағдаятының толыққанды келбетін қалыптастыруға талпыныс жасалды. Зерттеу нәтижесінде көбірек немесе азырақ таңдалатын туризм түрлері, таңдаулы көлік, анағұрлым танымал көрнекі жерлер, саяхаттың жиілігі мен ұзақтығы және т.б. анықталды. Бұл – шешімі мемлекеттегі ішкі туристік нарық қызметіне сұранысты көбейтуге мүмкіндік беретін мәселелерді анықтауға көмектесті.

Түйін сөздер: туризм, нарық, қызметтері, рекреация, конъюнктура, дестинация, демалу, шығын, респонденттер, инфрақұрылым.

А. Бердибекова, Л.М. Муталиева*, Л.М. Шаяхметова

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева,
Астана, Казахстан.

E-mail: *liliya-shayahmetova@mail.ru*

АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ ВНУТРЕННЕГО ТУРИСТСКОГО РЫНКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Аннотация. Хотя за последние годы спрос на внутренний туризм заметно возрос, качество оказываемых услуг оставляет желать лучшего.

Развитие внутреннего туризма положительно влияет на уровень благосостояния в стране, так как увеличивается количество рабочих мест, число занятых, хотя все это и имеет сезонный характер. В данном исследовании проведено социологическое исследование методом выборочного опроса резидентов страны, в котором приняли участие 1170 респондентов. В результате были определены предпочтения туристов, которые путешествуют в Казахстане, а также изучены их мнения по вопросу оценки современного состояния развития туристской отрасли страны, проанализированы социально-демографические характеристики респондентов, произведена средняя оценка затрат туристов, проанализирована периодичность путешествий резидентов РК внутри Казахстана.

Ценность статьи в том, что в результате проведенного исследования и анализа определенных материалов, сделана попытка сформировать полноценную картину конъюнктуры внутреннего туристского рынка Республики Казахстан.

В результате исследования определены наиболее и наименее предпочитаемые виды туризма, предпочтительный транспорт, наиболее популярные достопримечательности, периодичность и продолжительность путешествий и т.д. Это позволило выявить проблемы, решение которых позволит в перспективе повысить спрос на услуги внутреннего туристического рынка страны.

Ключевые слова: туризм, рынок, деятельность, рекреация, конъюнктура, дестинация, отдых, расходы, респонденты, инфраструктура.

A. Berdibekova, L.M. Mutaliev*, L.M. Shayakhmetova

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

E-mail: *liliya-shayahmetova@mail.ru*

ANALYSIS OF THE CONJUNCTURE OF THE DOMESTIC TOURIST MARKET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Abstract. While the demand for internal tourism has increased markedly in recent years, the quality of the services provided leaves much to be desired. The

development of internal tourism has a positive effect on the level of welfare in the country, as the number of jobs, the number of employed people increases, although all this has a seasonal character.

In this study, a sociological survey was conducted by a sample survey of residents of the country, which was attended by 1170 respondents. As a result, the preferences of tourists who travel in Kazakhstan were determined, and their opinions on the issue of assessing the current state of development of the tourism industry in the country were studied, the socio-demographic characteristics of the respondents were analyzed, an average estimate of tourist spending was made, the frequency of travel of Kazakhstan residents within Kazakhstan was analyzed.

The value of the article is that as a result of the research and analysis of certain materials, an attempt has been made to form a complete picture of the conjuncture of the internal tourist market of the Republic of Kazakhstan. As a result of the study, the most and least preferred types of tourism, preferred transportation, the most popular attractions, the frequency and duration of travel, etc. were identified. This allowed to identify the problems, the solution of which will increase the demand for the services of domestic tourism market of the country in the future.

Key words: tourism, market, services, recreation, conjuncture, destination, vacation, expenses, respondents, infrastructure.

Кіріспе. Тақырыптың өзектілігі қазіргі кездегі мемлекет саясатындағы басымдылық берілетін тапсырмалардың бірі ішкі туризмді дамыту, өзіндік бет-бейнесін қалыптастыру және туризмнің анағұрлым ұнамды түрлерін анықтау болып табылатындығымен байланысты. Берілген зерттеудің мақсаты әлеуметтік сауалнама негізінде Қазақстан Республикасының ішкі туристік нарығы жағдаятының толыққанды бейнесін құрастыру болып табылады. Берілген мақсатқа жету үшін қазақстандық туризмнің әлеуметтік-демографиялық портретін жасау, танымал туризм түрлері мен туристік қызметтерді көрсетуде барлық мүмкіндіктермен жабдықталған аумақтарды таңдау, сондай-ақ туристік жерлерді таңдауға әсер ететін негізгі факторларды анықтау; туризм саласының дамуына баға беру мен мемлекеттегі туризмнің дамуын тежейтін негізгі факторларды анықтау сынды міндеттер қойылды.

Қазақстанның табиғи және мәдени-тарихи байлықтары туризм түрінің барлығына дерлігін дамытуға мүмкіндік береді, атап айтсақ, сұранысқа ие рекреациялық туризм (демалыс және ойын-сауық туризмі), мәдени-танымдық (соның ішінде діни және тауап ету), экологиялық, спорт туризмі, экстремалды туризм, емдеу-сауықтыру туризмі және т.б. Алайда мемлекеттегі туризм саласының дамуын тежейтін көптеген проблемалар бар. Бұлардың ішіндегі ең маңыздысы берілген нарық жағдаятының әлсіз түрде дамуы болып табылады. Бұл өз кезегінде мемлекет ішіндегі туристік өнімнің әлсіз алға жылжуы мен туристік қызметтерге сұраныстың аздығына және т.б. себеп болып отыр.

Жоғарыда аталған міндеттердің орындалуы ішкі туристік нарықтың даму перспективаларын анықтауға мүмкіндік береді. Зерттеуді жүргізуде қолданыл-

ған әдіс-тәсілдер теориялық әдебиеттерді зерттеуге негізделген. Әлеуметтік сауалнаманы, статистикалық материал талдауын, салыстыру тәсілін қолдану ішкі туристік нарық дамуын тежейтін негізгі факторларды анықтауға мүмкіндік берді.

Әдебиеттерге шолу. Туризм мәселесі көптеген шетел және отандық ғалымдар еңбектерінде қарастырылады. Мысалы, туризм негіздері А.С. Кусков, В.Е. Арефьева, Ю.Н. Абабкова, Г.А. Құлманова, О. Беркинбай, М.Н. Аринова еңбектерінде; туризм экономикасы Е.И. Богданов жұмыстарында сөз етілген. Көптеген зерттеулерде пандемия кесірінен туындаған туризм саласындағы өзгеріс мәселелері қарастырылады. Бұл – Е.Е. Kabanova, Е.А. Vetrova, Т.А. Evstratova сынды зерттеушілердің еңбектері (Kabanova et all, 2022).

Туристік қызметтерді ұсыну мен оларға деген сұраныстағы өзгерістер байқалады, туристік нарық субъектілерінің арасындағы қарым-қатынаста өзгерістер орын алған, бұл мәселелер Z.A. Ansari, M. Bashir еңбектерінде көрініс тапқан (Ansari et all, 2022). Қазақстан туризмінің нарығы бойынша мемлекеттік органдар мен кәсіби ассоциациялардың баяндамалары мен есептері бар, олардан туризм саласына пандемияның кері әсерін көрсететін белгілі бір талдаулар мен статистикалық ақпараттарды табуға болады (2020 және 2021 жылдың 1-тоқсанындағы туризмнің даму динамикасы. Мәдениет және спорт министрінің халық алдындағы есебі, 2021). Алайда әлемдік тәжірибеде ішкі туристік нарық жағдаятының көрсетілетін туристік қызметтер тиімділігіне әсері туралы сұрақтар аз зерттелген. ҚР-да орын алған жағдаяттағы ішкі туризм нарығын дамыту үшін жаңа шешімдерді іздестіру осы мақала тақырыбын анықтауға себеп болды.

Негізгі бөлім: анализ, нәтиже және талқылау.

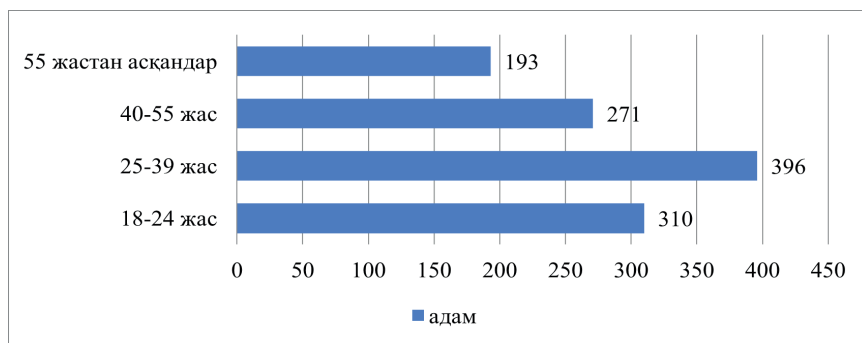
Соңғы онжылдықтардың ішінде әлемде туризмнің тоқтаусыз өсу деңгейі байқалады. Біртіндеп көптеген елдерде туризм жаңа жұмыс орындарын ұсыну мен кәсіпорын құру, қызметтер экспорты мен инфрақұрылымды дамыту арқылы әлеуметтік-экономикалық даму драйверіне айналып отыр. Дүниежүзілік туризм ұйымының(ЮНВТО) ақпараттарына сәйкес, өткен ғасырдың ортасынан бастап халықаралық туристік келу мөлшері әлемде 48 есеге: 1950 жылдағы 25 млн-нан 2019 жылдағы 1,235 млн-ға дейін өскен. Алайда 2021 жылдың 5 айындағы деректерге сүйенсек, 2020 жылдың осы мерзіміндегі мөлшермен салыстырғанда 147 млн халықаралық келулерге, 2019 жылдағы көрсеткішпен салыстырғанда, 460 млн-ға аз болған. Коронавирус пандемиясына дейінгі кезеңмен салыстырғандағы кему мөлшері 85%-ды құрайды. Межеленген жерлердегі халықаралық туризм кірісі 1950 жылдардағы 2 млрд. доллардан 2017 жылдардағы 1,3 трлн. долларға немесе 650 есеге өскен, ал 2020 жылы коронавирус пандемиясының әсерінен халықаралық сапар мөлшері миллиардқа немесе 74%-ға, ал сала кірісі 1,3 трлн. долларға азайды (Кусков, 2002). Бүгінгі күнге дейін туризмнің жаһандық индустриясы әлімдік ЖІӨ-нің 10%, дүниежүзілік экспорт қызметінің 30%, жұмыс орнының 9 пайызын құраған. Және әлемнің дамыған 30 елінде туризмнің экономикада маңызды орын алатынын да атап өту қажет.

Жаһандық трендтер мен елеулі туристік әлеуетті ескерсек, Қазақстанда туристік сала ұзақмерзімді перспективадағы өсудің ұзақмерзімді драйверіне айналуы мүмкін және салықтық түсімнің мөлшерін, шетел валютасының ағымы мен жұмыс орнын көбейтіп, аралық салаларды дамытады. Сонымен қатар, туризм өсудің жаңа драйвері болып қана қоймай, елдің мәдени және табиғи мұрасын сақтау мен тиімді пайдалануды бақылауға мүмкіндік ашуы ықтимал.

Дегенмен туристік өнімнің бірегейлігі мен сапасына қарамастан, жоғары дамыған инфрақұрылымның болмауы саяхаттан алатын әсерді төмендетеді, ал бұл өз кезегінде туристердің ағымын азайтып, ішкі және әлемдік туристік нарықтағы Қазақстанның бәсекеге қабілеттілік деңгейін төмендетеді. Осылайша бүгінгі күні Халықаралық экономикалық форумда туризмнің даму деңгейі бойынша Қазақстан 136 мемлекеттің ішінде 81-орынды иеленген, ал туристік саланың ЖІӨ-дегі үлесі 0,9% құрайды, ал Түркиядағы бұл көрсеткіш 4%-ға тең болса, Малайзияда – 5,2%, БАӘ-де – 4,1%. Қазақстанның туристік кластерінің тартымдылығын зерттеу ауқымында Қазақстан Республикасы резиденттерінен ішінара сауалнама алу тәсілі арқылы әлеуметтік зерттеу жүргіздік. Зерттеуге 1170 респондент қатысты.

Әлеуметтік сауалнама мақсаты Қазақстанда саяхаттайтын туристердің таңдауларын зерттеу және Қазақстанның туристік саласының заманауи даму жағдайына баға беру бойынша олардың пікірін алу болып табылды. Зерттеу нәтижелері SPSS бағдарламасында өңделді.

Респонденттердің әлеуметтік-демографиялық мінездемелерін талдай келе, сауалнамаға әртүрлі жастағы адамдардың қатысқандығын атап өту қажет (1-сурет).

1-сурет – Респонденттердің жас мөлшері бойынша жіктелісі
Ескерту – автор әлеуметтік сауалнама негізінде құрастырды.

Осылайша ҚР резиденттер таңдауының репрезентативтілігі төмендегідей жіктелген: сауалнамадан өткендердің көпшілігі (33,8%) 25-39 жастағы топқа жатады, 18-24 жастағы респонденттер – 26,5%, 40-55 жас категориясына жататындар – 23,2% және 55 жастан аскандар – 16,5%.

Зерттеуге қатысқан адамдарды жынысы жағынан жіктейтін болсақ, 660 адам (56,4%) – әйелдер, 510 қатысушы (43,6%) – ерлер.

Әлеуметтік сауалнаманың географиялық тұрғыдан қамтылуы кең ауқымды болып табылады. Сауалнамаға Қазақстанның 14 облысынан және республикалық маңызы бар екі қала – Астана мен Алматыдан қатысқан.

Респонденттер саны бойынша бірінші орында Астана қаласы (141 адам), екінші орынды Ақмола облысы (107 адам) иеленсе, үшінші орында Оңтүстік Қазақстан облысы (94 адам) орналасақан. Респонденттер саны бойынша аз қамтылған облыстардың ішінен Солтүстік Қазақстан (51 адам) және Батыс Қазақстан (34 адам) облыстарын атап өтуге болады.

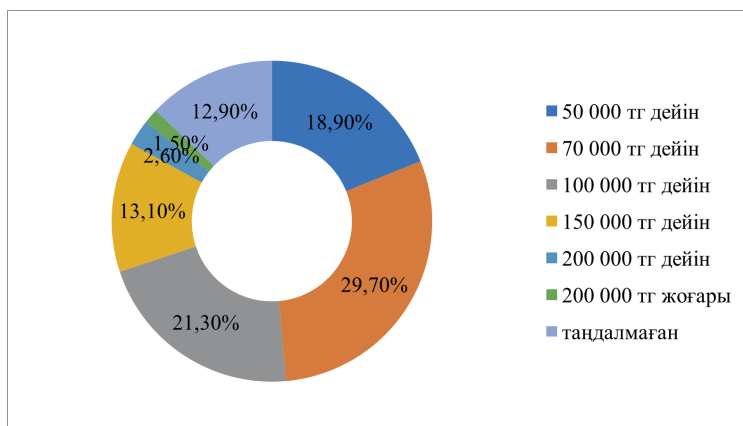
ҚР резиденттерінің Қазақстан аумағында саяхаттау жиілігіне талдау жүргізе отырып, көпшілік резидент (45,3%) жылына бір рет, 23,4%-ы – жылына екі рет, 14,4%-ы – үш айда бір рет, 12,9%-ы – саяхаттамайтыны және 3,9%-ы ай сайын саяхаттайтыны анықталды.

Резиденттердің 23,4%-ы жылына екі рет демалатынын саяхаттың қымбатшылығымен байланыстыруға болады. 14,4%-ы үш айда бір рет демалса, 3,9%-ы ай сайын саяхаттайды және 12,9% респондент мүлде саяхаттамайды.

ҚР резиденттерінің 32,6%-ының анағұрлым ұзақ саяхаты 4-7 күнді құрайды. Екінші орын (22,3% жауап) демалыс күндері жақын маңдағы жерлерге саяхаттайтын респонденттерге тиесілі.

Үшінші орында саяхат ұзақтығы 8-10 күнді құрайтын респонденттердің 15,9%-ына тиесілі болса, 5,1% респондент қана 15-18 күндік демалысқа қол жеткізе алған.

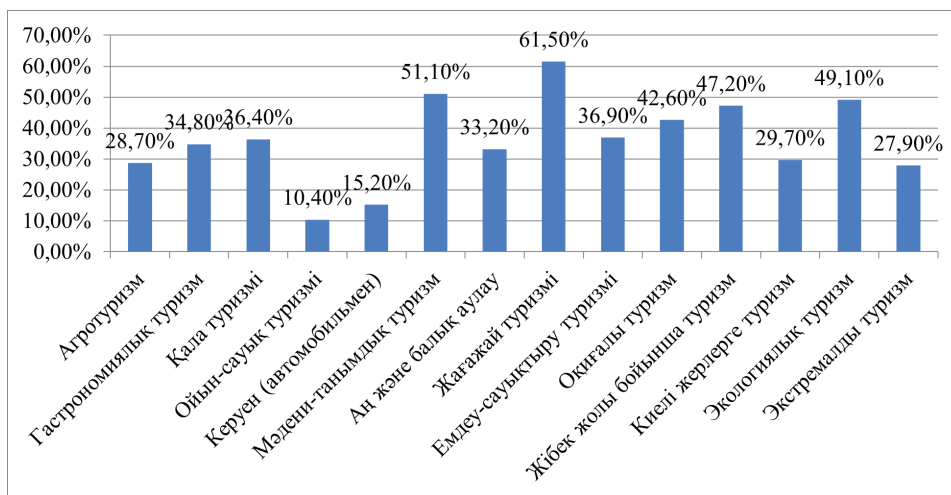
Сауалнама нәтижесі бойынша, ҚР резиденттерінің ішкі туризмге жұмсаған қаражаты бір адамға орта есеппен 70 000 теңгеден бастап (29,7% жауап) 100 000 теңгеге дейін барады (21,3% жауап). Ең аз мөлшердегі қаражатты, 50 000 теңгеге дейін, 18,9% респондент жұмсаған, ал ең көп мөлшерде жұмсалған қаражат, яғни 200 000 теңге респонденттердің 1,5%-ына тиесілі (2-сурет).

2-сурет – Респонденттердің Қазақстан ішіндегі саяхатқа бір адамға жұмсаған қаражаты
Ескерту – автор әлеуметтік сауалнама негізінде құрастырды.

Респонденттердің туризм түрлері бойынша таңдаулары әртүрлі (3-сурет). Респонденттер арасында көп таңдалатын туризмге «3S Tourism (sun, sea, sand)» концепциясына құрылған жағажай туризмі (61,5%) жатады. Екінші орынды мәдени-танымдық туризм (51,1%) және үшінші орынды экологиялық туризм (49,1%) иеленген.

Респонденттер арасында аз таңдалатын туризм түріне ойын-сауық туризмі жатады, саяхатшылардың 10,4%-ы ғана таңдаған. Өкінішке орай, керуен жолымен жүру туризмі де аз таңдалатындар қатарынан табылды, бұл мәселе қажетті инфрақұрылымның болмау себебінен орын алып отыруы мүмкін. Тұрғын үйді таңдау кезінде респонденттердің көпшілігі (41,4%) жекелей жалға алатын үйлерді таңдайтынын аңғаруға болады (8-сурет). Туыстарының немесе достарының үйлерін таңдайтындар 22,6%-ды құрайды. Саяхаттаушылардың 16,2%-ы саяхат кезінде қонақүйлер мен осы тектес орындарда жайғасады. Кемпинг туристердің арасында аз таңдалатын тұрғынжайлардың қатарына жатады (4,2%), бұған адамдардың кемпинг туралы аз ақпараттанғандығымен және инфрақұрылымның дамымағандығымен байланысты. Ал шетелдік туристердің арасында RVбақтар үлкен сұраныста.

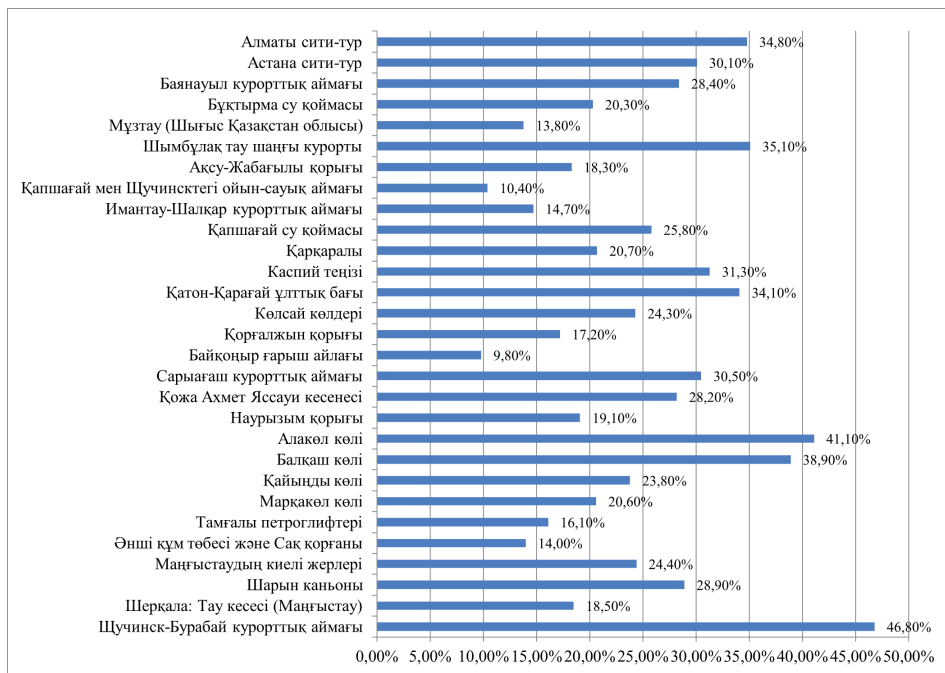

3-сурет – Респонденттер таңдаған туризм түрлері
Ескерту – автор әлеуметтік сауалнама негізінде құрастырды.

Көлік – туризмнің маңызды факторларының бірі. Қазақстан резиденттерінің 46,2%-ы «қай көлікті таңдайсыз» деген сұраққа «автокөлік» деп жауап берген, бұл туристік жерлердегі автокөлік инфрақұрылымының тозғандығына қарамастан, аталмыш көліктің жылдамдығымен байланысты болып отыр. Пойызбен саяхаттағанды қалайтын резиденттердің үлес салмағы – 29,4%. Бұл мәселені «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның қазіргі күні туристер үшін Алакөл мен Балқаш сынды туристік орындарға барудың қолайлы жүру кестесін құрастырғандарымен байланыстыруға болады. Сондай-ақ, Өскемен-

Жалаңашкөл және Семей-Жалаңашкөл маршруты бойынша пойыз шығару жоспарланып отыр. Респонденттердің 14,5%-ы автобусты таңдаса, қалған 9,8% турист ұшақпен ұшуды қалаған. Жүргізілген сауалнамаға сәйкес, туристердің арасында Қазақстанның ең таңдаулы көрікті жерлері Щучинск-Бурабай курорттық аймағы (46,8%), Алакөл (41,1%) және Балқаш көлі (38,9%) болып табылады (4-сурет).

Сондай-ақ, жергілікті тұрғындардың арасында жоғары танымалдылыққа Алматы сити-туры (34,8%), Шымбұлақ тау-шаңғы курорты (34,1%) және Каспий теңізі (31,3%) ие. Аз таңдалатындар қатарына Қапшағай мен Щучинсктегі ойын-сауық аймағы (10,4%) мен Байқоңыр ғарыш айлағы (9,8%) жатады. Әлеуметтік сауалнама негізінде туристік дестинацияларды таңдауға әсер ететін негізгі факторлар анықталды. Сауалнама нәтижесі көрсеткендей, туристтер үшін маңызды факторлардың бірі болып қауіпсіздік (95,4%) табылады.

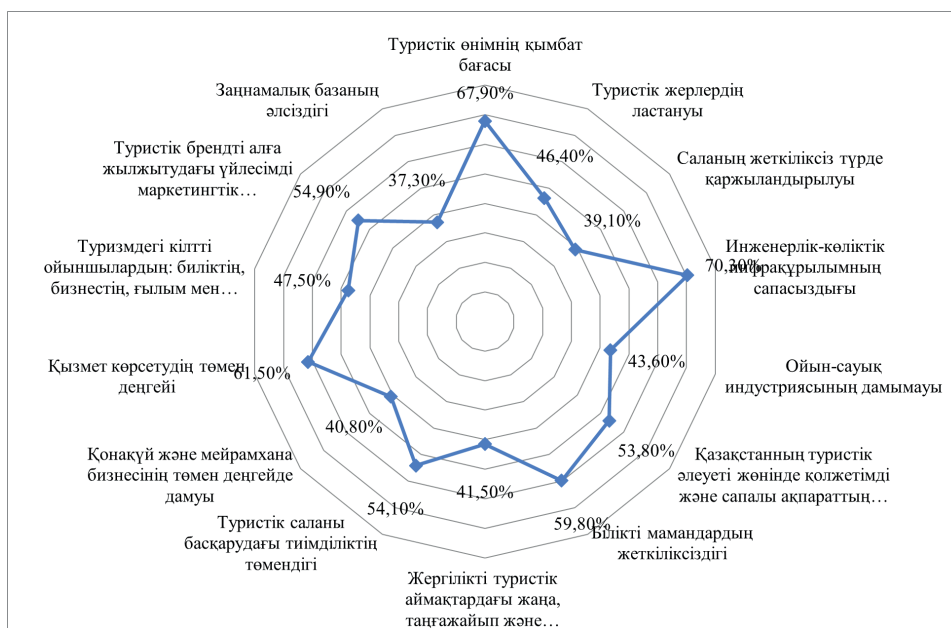
4-сурет – Қызығушылық танытылған Қазақстанның көрікті жерлері
Ескерту – автор әлеуметтік сауалнама негізінде құрастырды.

Бұл соңғы екі онжылдықта қауіпсіздік мәселесі үлкен маңызға ие болғандығын дәлелдейді, себебі жер-жаһанда өзіміз куә болып отырған террористік шабуылдар, жергілікті соғыстар, табиғи апаттар, эпидемиялар көбейген.

ҚР резиденттері үшін екінші реттік маңыздылыққа демалыстың құны (72%) ие болып отыр. Бұл мәселемен ҚР резиденті болып табылмайтын 51% адам да келіседі, десек те ҚР резиденті болып табылмайтындардың 15%-ы үшін демалыс құны маңызды факторлардың бірі болып саналмайды

және маңыздылығы бойынша 6-орынға ие. ҚР резиденттері үшін жергілікті халықтың қонақжайлылығы мен кеңпейілділігі маңызды рөл атқарады және маңызды факторлардың қатарында үшінші орынды иеленген (67%).

Туристік дестинацияларды таңдауда спорттық кешендер мен емдеу-сауықтыру шараларына (26,8%) және шоппингке (17,8%) қолжетімділік аса маңызды факторлардың қатарына кірмейді. Қазақстанның туристік саласының дамуы көпшілік ҚР резиденттері үшін (34,3%) қанағаттанарлық деңгейде болып табылады. Респонденттердің 17,2%-ы туризмді төрттік бағамен бағаласа, 11,6% респондент Қазақстанның туризм индустриясы өте жақсы дамыған деп есептейді. Қазақстандағы туризмнің дамуына кедергі болып табылатын негізгі факторлар қатарына респонденттердің көпшілігі, атап айтқанда 70,3%-ы, инженерлік-көліктік инфрақұрылымның сапасыздығын көрсеткен, ал 67,9% респондент туристік өнімнің қымбатшылығын атаған (5-сурет). Туристік саланың дамуына кедергі келтіретін антирейнгтің қатарына қызмет көрсету деңгейінің төмендігін – 61,5%, білікті мамандардың жетіспеушілігін – 59,8%, туристік брендті алға жылжытудағы үйлесімді маркетингтік стратегиялардың жоқтығын (54,9%) және туристік саланы басқарудағы тиімділіктің төмендігін (54,1%) жатқызуға болады.

5-сурет – Қазақстандағы туризмнің дамуына кедергі келтіретін негізгі факторлар
Ескерту – автор әлеуметтік сауалнама негізінде құрастырды.

Осылайша, тұғындар арасында әлеуметтік сауалнама жүргізудің нәтижесі Қазақстан Республикасының ішкі туристік нарығы жағдайының толдықанды келбетін алуға мүмкіндік берді. Әсіресе, қазақстандық туристің демографиялық портреті құрастырылып, көп таңдалатын туризм түрлері мен

туристік дестинациялар анықталды, сондай-ақ, туристік жерлерді таңдауға әсер ететін маңызды факторлар іріктеліп, туристік саланың дамуына баға берілді және Қазақстандағы туризмнің дамуына тосқауыл болып табылатын маңызды факторлар анықталды, бұл нәтиже болашақта қазақстандық туризмді тиімді түрде дамытудың негізгі бағыттарын таңдауда өз септігін тигізеді.

Қорытынды. Осылайша қазіргі кезде Қазақстанның ішкі туристік нарығы мемлекеттің туристік-сауықтыру әлеуетіне негізделеді. Алайда әлеуметтік сауалнама негізінде туристік қызметтің ішкі нарығын дамытуда маңызды болып табылатын сапалы әрі қызығушылық туғызатын инфрақұрылымның аздығы, көрсетілетін қызметтер деңгейінің төмендігі, туризм объектілеріне жеткізетін көлікке қолжетімділіктің болмауы, табиғи аймақтардағы экологиялық жағдайдың нашарлығы сияқты түйткілді мәселелер анықталды. Бұған құқықтық-нормативтік базаның жетілмегендігін, білікті кадрлардың жетіспеушілігін, әлсіз маркетингті, аталмыш саланы дамытуға бағытталған инвестицияларға қол жеткізетін жағымды кәсіпкерлік ортаның жеткіліксіздігін де жатқызуға болады.

Мемлекеттік-жекеменшік серіктестік жүйесін, әртүрлі салалық бағдарламаларды қолдану мен жүзеге асыру арқылы туризм саласын дамытуда белсенді саяси шараларды жүргізуді, туризм саласындағы инвестициялық жобаларға мемлекеттік қолдау жасауды іске асыру арқылы аталған мәселелердің шешімін табуға болады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

Абабков Ю.Н. Туризм маркетингі: Оқулық / Ю.Н. Абабков, М.Ю. Абабкова, И.Г. Филиппова; редакциялаған Е.И. Богданов. – Мәскеу: ИНФРА – М, 2020 – 214 б.

Аринова М.Н. Қазақстан Республикасындағы сауықтыру туризмін дамыту мәселелері мен перспективалары. Қарағанды: ҚарГУ баспасы, 2006. - 192 б.

Арефьев В.Е. Туризмге кіріспе. Барнаул: АлтГУ, 2002.

Богданов Е.И. Туризм саласының экономикасы: оқулық / Е.И. Богданов, Е.С. Богомола; редакциялаған Е.И. Богданов. – Мәскеу: ИНФРА – М, 2021. – 318 б.

Кулманова Г.А., Беркинбай О., Абеуов Х., Акоев М.Т. Экологиялық туризм // Оқулық. Редакциялаған академик О. Беркинбай. – Алматы, «Нур-Принт», 2017. – 450 б.

Қусков А.В. Туризм негіздері: оқулық / А.С. Қусков, Ю.А. Джаладян. – М.: КНОРУС, 2002 – 400 б.

Ansari Z.A., Bashir M., Pradhan S. Impact of corona virus outbreak on travelers' behavior: scale development and validation // International Journal of Tourism Cities. – 2022. – P. 376-395. – DOI: 10.1108/IJTC-06-2021-0123.

Kabanova E.E., Vetrova E.A., Evstratova T.A., Bogacheva T.V., Kubasova E.I. The impact of the covid-19 pandemic on the development of internal tourism in the Russian federation: A statistical analysis // Journal of Environmental Management and Tourism. – 2022. – No 12(8). – P. 2148-2156. – DOI: 10.14505/jemt. v12.8 (56).13.

2020 және 2021 жылдың 1-тоқсанындағы туризмнің даму динамикасы. Мәдениет және спорт министрінің халық алдындағы есебі [Электронды ресурс] //Қазақстан Республикасының Мәдениет және спорт министрлігі [web-сайт]. – 2021. – URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/mcs/press/news/details/202009?lang=ru> (Қаралған уақыты: 20.09.2022).

«НК Kazakh tourism» АҚ-ның 2020 жылғы жылдық есебі [Электронды ресурс]//«Kazakh Tourism»[web-сайт].–2020.–URL:<https://qaztourism.kz/upload/iblock/7c1/7c1d612c67bd5ff28185620adbcea702.pdf> (Қаралған уақыты: 20.09.2022).

REFERENCES:

- Ababkov Yu.N. tourism marketing: textbook / Yu.N. Ababkov, M.Yu. Ababkova, I.G. Filippova; edited by E.I. Bogdanov. - Moscow: infra-m, 2020-214 P.
- Arinova M.N. problems and prospects for the development of health tourism in the Republic of Kazakhstan. Karaganda: Kargu publishing house, 2006. - 192 P.
- Arefiev V.E. introduction to tourism. Barnaul: Altgu, 2002
- Bogdanov E.I. economics of the tourism industry: textbook / E.I. Bogdanov, E.S. Bogomola; edited by E.I. Bogdanov. – Moscow: infra-m, 2021 – - 318 P.
- Kulmanova G.A., Berkinbay O., Abeuov H., Akoev M.T. ecological tourism // textbook. Edited by academician O. Berkinbay. -Almaty, “Nur-Print”, 2017 – - 450 P.
- Kuskov A.V. fundamentals of Tourism: textbook / A.S. Kuskov, Yu. - M.: KNORUS, 2002-400 P.
- Ansari Z.A., Bashir M., Pradhan S. Impact of corona virus outbreak on travelers' behavior: scale development and validation // International Journal of Tourism Cities. – 2022. - P. 376-395. - DOI: 10.1108/IJTC-06-2021-0123.
- Kabanova E.E., Vetrova E.A., Evstratova T.A., Bogacheva T.V., Kubasova E.I. The impact of the covid-19 pandemic on the development of internal tourism in the Russian federation: A statistical analysis // Journal of Environmental Management and Tourism. – 2022. – No 12(8). – P. 2148-2156. – DOI: 10.14505/jemt.v12.8(56).13.
- Dynamics of Tourism Development in the 1st quarter of 2020 and 2021. Report of the minister of culture and sports to the population [electronic Resource] //Ministry of Culture and sports of the Republic of Kazakhstan [web-site]. - 2021. - URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/mcs/press/news/details/202009?lang=ru> (reviewed on: 20.09.2022).
- Annual report of JSC” NC Kazakh tourism”for 2020 [electronic resource]//” Kazakh Tourism“ [web-site].-2020. - URL: https://qaztourism.kz/upload/iblock/7c1/7c1d612c67bd5ff_28185620adbcea702.pdf (views: 09/20/2022).

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

- Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова**
КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯЛАР - ОҚУШЫЛАРДЫҢ ОҚУ ЖЕТІСТІГІН
БАҚЫЛАУ МЕН БАҒАЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ФОРМАСЫ.....5
- Г. Ақан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова**
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ШЕТ ТІЛДІ ОҚЫТУ АРҚЫЛЫ
БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ БОЙЫНДА ІЗГІЛІК ҚАСИЕТТЕРІН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....23
- Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байғутова**
ҚАРАХАН ДӘУІРІ ӘДЕБИЕТІН ЖЕКЕ ПӘН РЕТІНДЕ ОҚЫТУ.....37
- А.М. Елубай**
КОНЦЕПТУАЛДЫ ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕ: ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК
ТІЛДЕРІНДЕГІ ӘЙЕЛГЕ ҚАТЫСТЫ МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕР.....45
- Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова**
ОРЫС ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ШЕТ ТІЛІ РЕТІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ
БЕЛСЕНДІ ФОРМАЛАРЫ МЕН ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ.....61
- Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева,
А.Б. Сикимбаева**
ЖОҒАРЫ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ӨЗДІК ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІН
БАСҚАРУҒА БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ДАЯРЛЫҒЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....72
- С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева,
Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Қурманалинова**
ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУ ЖАҢА БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІ
РЕТІНДЕ.....87
- Ж. Изтаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Қасымбекова**
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ НӨЛДІК ФОРМАНЫ ОҚЫТУДА АҚПАРАТТЫҚ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....98
- А.Б. Керімбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова**
ЖАСАНДЫ НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІЛЕРДЕ ДЕРЕКТЕРДІ ӨҢДЕУДІҢ
ТӘЖІРИБЕЛІК БАҒЫТТАРЫ.....111

Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы
ӘДЕБИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ
НЕГІЗДЕРІ.....120

Э.Қ. Қуандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова
ГЕОГРАФИЯНЫ ОҚУЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ.....130

Г.Т. Курбанкулова, Ә.С. Стамбекова
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ҰЛТТЫҚ
ҚҰНДЫЛЫҚТАР БАҒДАРЫН ДАМУЫ МҮМКІНДІКТЕРІ.....141

А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева
БОЛАШАҚ БАСТАУЫШ БІЛІМ ПЕДАГОГТАРЫНЫҢ ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТ ЭЛЕМЕНТТЕРІН ҚОЛДАНУЫНЫҢ МАҢЫЗЫ.....155

М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова
ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ҚАШЫҚТЫҚТАН
ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ ЭЛЕМЕНТТЕРІ БАР БІЛІМ БЕРУ
ПЛАТФОРМАЛАРЫ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН
АРТЫҚШЫЛЫҚТАРЫ.....166

**Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А.Туреханова,
С. Рахимжанова**
ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ-ТАНЫМДЫҚ ТӘСІЛДЕР БОЛАШАҚ АҒЫЛШЫН
ТІЛІ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ ЛИНГВО-ӘДІСТЕМЕЛІК РЕФЛЕКЦИЯСЫН
ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСНАМАЛЫҚ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....175

Б. Хасен, Ж. Жұмабаева
БАСТАУЫШ СЫНЫПҚА АРНАЛҒАН «МУЗЫКА» ОҚУЛЫҚТАРЫ
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ПСИХОЛИНГВИСТИКАЛЫҚ ТҮРҒЫДАН
ОҚУШЫЛАРДЫҢ ЖАС ЕРЕКШЕЛІГІНЕ СӘЙКЕСТІГІ.....189

**А.К. Шашаев, А.А. Мақсұтова, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова,
М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева**
ҚАЗАҚ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ АҒARTУШЫЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТІ.....200

ЭКОНОМИКА

Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Мотгаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША МЕДИЦИНАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТЕР НАРЫҒЫН ЦИФРЛАНДЫРУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....215

Л.О. Абылкасимова ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ.....	229
Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева, Ш.Т. Нургалиева АҚТӨБЕ Өңірінде мал шаруашылығында кластерлік басқаруды дамыту.....	242
Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова, А.Р. Калымбетова ҚАЗАҚСТАНДА КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ СТРАТЕГИЯСЫН ІСКЕ АСЫРУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ.....	256
А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ТУРИСТІК НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЯТЫНА ТАЛДАУ.....	271
С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова, А.М. Сапаргали ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҒЫЛЫМНЫҢ ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАҒА ӘСЕРІН ТАЛДАУ.....	282
А.О. Жағыпарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова, Г.Б.Алина COVID 19-ДАҒДАРЫСЫ КЕЗІНДЕГІ САЛЫҚТЫҚ ӘКІМШІЛЕНДІРУДІҢ ТИІМДІЛІГІН ТАЛДАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ.....	298
З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева, А.Ж. Зейнуллина ӘЛЕУМЕТТІК ШЫҒЫНДАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ МЕМЛЕКЕТТІҢ ДАМУ ЖАҒДАЙЫНДА ТАЛДАУ.....	308
А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева, Е.А. Богданова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ӘЛЕУЕТІН ДАМУ.....	322
Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР ЕСЕБІ МЕН ТАЛДАУДЫ ДАМУДАҒЫ ЖАҢА АҚПАРАТТЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	339

М.З. Қажыкен, З.Т. Сатпаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰТЫНУ СЕБЕТІНЕ ТАЛДАУ.....	359
Д.О. Қалдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АГРАРЛЫҚ САЛАСЫНА ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЕНГІЗУ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ.....	374
С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Сәдуақасова, Б.С. Қорабаев САЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРІНЕ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ БИЗНЕС-МОДЕЛЬДЕРІНІҢ ӘСЕРІ.....	389
М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Қуантқан, Т.В. Діба ҚОНАҚҮЙ ҰЙЫМДАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ДАМУЫН МОДЕЛДЕРДІҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ТӘСІЛДЕРІ.....	401
Ә.Ж. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Қалиақпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев «ЖАСЫЛ» ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ РЕСУРСТАРДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ ЕЛДІҢ АЗЫҚ-ТҮЛІК ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ БОЛАШАҒЫ РЕТІНДЕ.....	411
Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмағанбетов АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ЕҢБЕК РЕСУРСТАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІ.....	425

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Э.А. Абдыкеримова, А.Б. Туркменбаев, Б.У. Куанбаева, Г.Р. Кошанова КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ - СОВРЕМЕННАЯ ФОРМА КОНТРОЛЯ И ОЦЕНКИ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ УЧАЩИХСЯ.....	5
Г. Акан, С.К. Рахимжанова, С.К. Серикова ФОРМИРОВАНИЕ ДОБРОВОДЕТЕЛЬНЫХ ХАРАКТЕРОВ У СТУДЕНТОВ ПУТЕМ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ.....	23
Д.О. Айтенова, А.П. Мынбаева, Д.Н. Байгутова ПРЕПОДАВАНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ КАРАХАНСКОЙ ЭПОХИ КАК ОТДЕЛЬНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ.....	37
А.М. Елубай КОНЦЕПТУАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ И ВОСПИТАНИЕ: ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ О ЖЕНЩИНЕ НА КАЗАХСКОМ И ТУРЕЦКОМ ЯЗЫКАХ.....	45
Ф.М. Ержанова, Ж.Б. Ибраева, С.К. Серикова ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ФОРМ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО.....	61
Д.Б. Ешенкулова, С.Е. Манабаева, Г.А. Омарова, Г.Б. Мауленбердиева, А.Б. Сикимбаева ФОРМИРОВАНИЕ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К УПРАВЛЕНИЮ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СТАРШЕКЛАССНИКОВ.....	72
С.Е. Жильгельдинов, Н.Б. Шамуратова, А.К. Кенжебаева, Н.К. Тулемисова, Б.К. Сулейменова, Р.Б. Курманалинова ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК НОВАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПРАКТИКА.....	87
Ж. Изгаева, З. Смаилова, Г. Баусариева, С. Тлеубай, А. Касымбекова ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ НУЛЕВОЙ ФОРМЫ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА.....	98

А.Б. Керимбердина, А.К. Садвакасова, Н.К. Наурызова ПРАКТИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАБОТКИ ДАННЫХ В ИСКУССТВЕННЫХ НЕЙРОННЫХ СЕТЯХ.....	111
Ж.Б. Кдыралиева, Г.С. Балтабаева, İsmet Çetin, Ж. Ерахметқызы ОСНОВЫ ЛИТЕРАТУРНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕХНОЛОГИИ.....	120
Э.К. Куандықова, Ш.Ш. Карбаева, А.Қ. Зиявдинова МЕТОДИКА ИЗУЧЕНИЯ ГЕОГРАФИИ.....	130
Г.Т. Курбанкулова, А.С. Стамбекова ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЦЕННОСТНОЙ ОРИЕНТАЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	141
А.К. Мамбеталиева, А.Т. Туралбаева ВАЖНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕМЕНТОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИМИ УЧИТЕЛЯМИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ.....	155
М.Е. Рахметов, А.К. Садвакасова ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПЛАТФОРМА С ЭЛЕМЕНТАМИ ДИСТАНЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАЗАХСТАНА: ВОЗМОЖНОСТИ И ПРЕИМУЩЕСТВА.....	166
Б.К. Сансызбаева, Ж.Н. Бисенбаева, Н.С. Ашимова, А. Туреханова, С. Рахимжанова КРЕАТИВНО-КОГНИТИВНЫЙ ПОДХОД КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОЙ РЕФЛЕКСИИ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА.....	175
Б. Хасен, Ж. Жумабаева ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СООТВЕТСТВИЯ УЧЕБНИКОВ ПО ПРЕДМЕТУ «МУЗЫКА» ДЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ВОЗРАСТНЫМ ОСОБЕННОСТЯМ УЧАЩИХСЯ.....	189
А.К. Шашаев, А.А. МаксUTOва, Р.Ж. Мрзабаева, Г.С. Махарова, М. Бақытқызы, Г.К. Шашаева ПРОСВЕТИТЕЛЬСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАЗАХСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	200

ЭКОНОМИКА

- Ж.С. Абдрахманова, А.Б. Моттаева, А.С. Бухатова, С.С. Ургушева**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ РЫНКА МЕДИЦИНСКИХ
УСЛУГ ПО ВОСТОЧНО-КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....215
- Л.О. Абылкасимова**
ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ.....229
- Г.И. Ахметова, З.О. Иманбаева, Ж.Қ. Басшиева, Б.Б. Дуйсенбаева,
Ш.Т. Нурғалиева**
РАЗВИТИЕ КЛАСТЕРНОГО УПРАВЛЕНИЯ В ЖИВОТНОВОДСТВЕ
АКТЮБИНСКОГО РЕГИОНА.....242
- Г.Ж. Байбосынова, Б.О. Казыбаев, А.А. Адешова, С.А. Абилдаханова,
А.Р. Калымбетова**
ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РЕАЛИЗАЦИИ СТРАТЕГИИ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....256
- А. Бердибекова, Л.М. Муталиева, Л.М. Шаяхметова**
АНАЛИЗ КОНЪЮНКТУРЫ ВНУТРЕННЕГО ТУРИСТСКОГО РЫНКА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....271
- С.Т. Дошманова, Б.М. Таскарина, М.А. Тлеубергенова, Б.Ж. Болатова,
А.М. Сапарғали**
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ НАУКИ В КАЗАХСТАНЕ
И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА НАЦИОНАЛЬНУЮ ЭКОНОМИКУ.....282
- А.О. Жагышарова, Ж.У. Тулегенова, Д.М. Мухияева, Г.К. Бекбусинова,
Г.Б. Алина**
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЛОГОВОГО
АДМИНИСТРИРОВАНИЯ В ПЕРИОД КРИЗИСА COVID.....298
- З.О. Иманбаева, К.Б. Сатымбекова, Б.И. Сатенов, З.А. Бигельдиева,
А.Ж. Зейнуллина**
УЧЕТ СОЦИАЛЬНЫХ ИЗДЕРЖЕК И ИХ АНАЛИЗ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА.....308
- А.С. Кадырова, Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, М.С. Толысбаева,
Е.А. Богданова**
РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННОСТИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....322

- Б.С. Корабаев, Г.Д. Аманова, Г.Ж. Жумабекова, А.И. Естурлиева, Г.К. Исина**
ФОРМИРОВАНИЕ НОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ В РАЗВИТИИ УЧЕТА И АНАЛИЗА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ.....339
- М.З. Кажыкен, З.Т. Сатпаева**
АНАЛИЗ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОЙ КОРЗИНЫ В КАЗАХСТАНЕ.....359
- Д.О. Калдыбаева, Б.К. Исаева, Л.М. Шаяхметова**
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В АГРАРНУЮ ОТРАСЛЬ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....374
- С.Д. Мамбетова, Г.Д. Аманова, К.Ж. Садуакасова, Б.С. Корабаев**
ВЛИЯНИЕ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА НАЛОГОВЫЕ РИСКИ.....389
- М.Б. Молдажанов, М.А. Баяндин, З.А. Арынова, Б. Куанткан, Т.В. Диба**
МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К МОДЕЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....401
- А.Д. Сапарбаев, Е.Е. Гриднева, Г.Ш. Калиакпарова, К.Ш. Сыздыкова, К.С. Алпысбаев**
«ЗЕЛЁНАЯ» ЭКОНОМИКА И РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕСУРСОВ КАК ПЕРСПЕКТИВА ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ.....411
- Р.Б. Сартова, Ж.А. Бабажанова, М.А. Жолаева, М.С. Толысбаева, А.Б. Тасмаганбетов**
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ.....425

CONTENTS
PEDAGOGY

E. Abdykerimova, A. Turkmenbaev, B. Kuanbayeva, G. Kochanova CASE TECHNOLOGIES AS A MODERN FORM OF MONITORING AND EVALUATION OF PUPILS ACADEMIC ACHIEVEMENTS.....	5
G. Akhan, S. Rakhimzhanova, S. Serikova FORMATION OF VIRTUE CHARACTERS IN STUDENTS THROUGH TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	23
D. Aitenova, A. Mynbaeva, D. Baigutova TEACHING THE LITERATURE OF THE KARAKHAN ERA AS A SEPARATE DISCIPLINE.....	37
A.M. Elubay CONCEPTUAL EDUCATION AND UPBRINGING: PROVERBS AND SAYINGS ABOUT A WOMAN IN KAZAKH AND TURKISH.....	45
F. Yerzhanova, Zh. Ibrayeva, S. Serikova THE USE OF ACTIVE FORMS AND TEACHING METHODS AT THE LESSONS OF THE RUSSIAN LANGUAGE AS A FOREIGN LANGUAGE.....	61
D.B. Yeshenkulova, S.E. Manabaeva, G.A. Omarova, G.B. Maulenberdieva, A.B. Sikimbayeva FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS TO MANAGE INDEPENDENT LEARNING ACTIVITIES OF MAJOR GRADE STUDENTS.....	72
S.E. Zhilgeldinov, N.B. Shamuratova, A.K. Kenzhebayeva, N.K. Tulemisova, B.K. Suleimenova, R.B. Kurmanalinova DISTANCE LEARNING AS A NEW EDUCATIONAL PRACTICE.....	87
Zh. Iztayeva, Z.Smailova, G. Baussariyeva, S. Tleubay, A. Kassymbekova EFFICIENCY OF USING INFORMATION TECHNOLOGIES IN TEACHING THE ZERO FORM IN THE KAZAKH LANGUAGE.....	98
A. Kerimberdina, A. Sadvakassova, N. Nauryzova EXPERIMENTAL AREAS OF DATA PROCESSING IN ARTIFICIAL NEURAL NETWORKS.....	111

ZH.B. Kdyralieva, G.S. Baltabayeva, İsmet Çetin, ZH. Erakhmetova
FUNDAMENTALS OF LITERARY PEDAGOGICAL TECHNOLOGY.....120

E.K. Kuandykova, Sh.Sh. Karbaeva, A.K. Ziyavdinova
METHODOLOGY FOR STUDYING GEOGRAPHY.....130

G.T. Kurbankulova, A.S. Stambekova
OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL VALUE
ORIENTATION OF FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....141

A.K. Mambetalieva, A.T. Turalbayeva
THE IMPORTANCE OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE ELEMENTS
BY FUTURE PRIMARY EDUCATION TEACHERS.....155

M.E. Rakhmetov, A.K. Sadvakassova
EDUCATIONAL PLATFORM WITH ELEMENTS OF DISTANCE LEARNING
TECHNOLOGIES IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
OF KAZAKHSTAN: FEATURES AND BENEFITS.....166

**B. Sansyzbayeva, Zh. Bissenbayeva, N. Ashimova, A. Turekhanova,
S. Rakhimzhanova**
CREATIVE-COGNITIVE APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS
FOR THE FORMATION OF LINGUISTIC AND METHODOLOGICAL
REFLECTION IN FUTURE TEACHERS OF THE ENGLISH
LANGUAGE.....175

B. Hasen, Zh. Zhumabayeva
CORRESPONDENCE OF "MUSIC" TEXTBOOKS FOR PRIMARY SCHOOL
TO STUDENTS' AGE CHARACTERISTICS FROM A PSYCHOLINGUISTIC
POINT OF VIEW.....189

**A.K. Shashaev, A.A. Maksutova, R.Zh. Mirzabekova, G.S. Makharova,
M. Bakhytkyzy, G.K. Shashayeva**
EDUCATIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY OF THE KAZAKH
INTELLIGENTSIA.....200

EKONOMICS

Zh.S. Abdrakhmanova, A.B. Mottayeva, A.S. Bukhatova, S.S. Urgusheva
EFFICIENCY OF DIGITALIZATION OF THE MEDICAL SERVICES
MARKET IN THE EAST KAZAKHSTAN REGION.....215

L. Abylkassimova
KEY TRENDS AND PROSPECTS OF ECOLOGICAL TOURISM
DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN.....229

G.I. Akhmetova, Z.O. Imanbaeva, Zh.K. Bashieva, B.B. Duysenbayeva, Sh.T. Nurgalieva DEVELOPMENT OF CLUSTER MANAGEMENT IN ANIMAL HUSBANDRY IN AKTOBE REGION.....	242
G.J. Baybosynova, B.O. Kazybayev, A.A. Adeshova, S.A. Abildakhanova, A.R. Kalymbetova THEORY AND PRACTICE OF CORPORATE GOVERNANCE STRATEGY IMPLEMENTATION IN KAZAKHSTAN.....	256
A. Berdibekova, L.M. Mutalieva, L.M. Shayakhmetova ANALYSIS OF THE CONJUNCTURE OF THE DOMESTIC TOURIST MARKET OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	271
S.T. Doshmanova, B.M. Taskarina, M.A. Tleubergenova, B.Zh. Bolatova, A.M. Sapargali ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF SCIENCE IN KAZAKHSTAN AND ITS IMPACT ON THE NATIONAL ECONOMY.....	282
A.O. Zhagyparova, Zh.U. Tulegenova, D.M. Mukhiyayeva, G.K. Bekbusinova, G. Alina ANALYSIS AND EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF TAX ADMINISTRATION DURING THE CRISIS COVID.....	298
Z.O. Imanbayeva, K. Satymbekova, B. Satenov, Z. Bigeldiyeva, A. Zeinullina ACCOUNTING FOR SOCIAL COSTS AND THEIR ANALYSIS IN THE CONDITIONS OF STATE DEVELOPMENT.....	308
A. Kadyrova, N. Davletbayeva, Z. Babazhanova, M. Tolysbayeva, Y. Bogdanova DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE POTENTIAL OF THE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....	322
B.S. Korabaev, G.D. Amanova, G.Zh. Zhumabekova, A.I. Yesturliyeva, G.K. Isina FORMATION OF NEW INFORMATION ECONOMIC SYSTEMS IN THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COST ACCOUNTING AND ANALYSIS.....	339
M. Kazhyken, Z. Satpayeva THE ANALYSIS OF THE CONSUMER BASKET IN KAZAKHSTAN.....	359

D.O. Kaldybaeva, B.K. Isaeva, L.M. Shayakhmetova

THE MAIN DIRECTIONS OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF THE INTRODUCTION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN.....374

S.D. Mambetova, G.D. Amanova, K.Zh. Saduakassova, B.S. Korabaev

THE IMPACT OF E-COMMERCE BUSINESS MODELS ON TAX RISKS.....389

M. Moldazhanov, M. Bayandin, Z. Arynova, B. Kuantkan, T. Diba

METHODOLOGICAL APPROACHES TO MODELING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF HOTEL ORGANIZATIONS.....401

A.D. Saparbayev, Y.E. Gridneva, G.Sh. Kaliakparova, K.Sh. Syzdykova, K.S. Alpysbayev

“GREEN” ECONOMY AND RATIONAL USE OF RESOURCES AS A PROSPECT FOR FOOD SECURITY OF THE COUNTRY.....411

R. Sartova, Z. Babazhanova, M. Zholayeva, M. Tolysbayeva, A. Tasmaganbetov

EFFICIENCY OF LABOR RESOURCES IN AGRICULTURE.....425

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Директор отдела издания научных журналов НАН РК *А. Ботанқызы*

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жәліқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 15.12.2022.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

27,5 п.л. Тираж 300. Заказ 6.